

Előszó

Nyugdíjas matematikus vagyok és lelkes színházi néző. Régóta foglalkoztattak ezek a gondolatok, amiről a két felvonásos színdarabom szól, de sosem volt annyi időm, hogy leírjam. Most valahogy összejött, és sikerült papírra vetni.

Nem vagyok milliomos, de viszonylag jól élek. Nem azért írtam, hogy ezzel hírnevet szerezzek vagy pénzt keresek. Ha egy színtársulat úgy dönt, hogy ér annyit a művem, hogy műsorra tűzi, nem kérek érte jogdíjat. Csak annyi kérésem lenne, hogy a szövegen ne változtassanak, hogy a plakátokon és a műsorfüzetben szerepeljen a nevem, mint szerző, és ha az nem nagy gond, e kettőből küldjenek nekem postán egy-egy példányt. Nem mintha ilyen hiú lennék, csak jólesne. Ha időm és egészségem megengedi szívesen meg is nézném az előadást.

Ami a fő motivációm, szeretném, ha minél többen látnák, és megértenék azt, amiről szól, amit mondani akarok embertársaimnak.

Tűztánc

***történelmi dráma a múltunkról, kis áthallással a mai
korunkra, komoly intelmekkel***

2 felvonásban

Írta: Tóth László

E-mail: lhtlaci@freemail.hu

Tel: +36-20-5363620

2017.03.20

(A színpad felett van egy jó nagy vetítővászon, hogy a hátsó sorokból is jól olvasható legyen, amire projektor kivetíti a bekeretezett képeket. Kell még egy imitált tűz, aminek a pattogó, lobogó hangját felerősítve lehet hallani. Amikor beszélnek a tűz hangja elhalkul. A többi díszlet a rendező fantáziája szerint.)

1. felvonás 1. jelenet

Kivetítőn:

Narrátor (lézerceruzával mutogat a vetítővászonon):

- Kezdődjön az időutazás. Visszapergetjük az időt majdnem 500 évvel. Sok minden megváltozott ebben az 500 évben, de van, ami azóta is változatlan. Lesz majd, kit ez irritálni fog, lesz, ki elhiszi és elfogadja, lesz, ki tagadja és olyan is, aki észre sem veszi. De remélem olyan nem lesz, aki az előadást átalussza.
- 1541-ben vagyunk, 15 évvel a mohácsi vész után. A török többször betört az országba, egyharmadát elfoglalta és itt maradt 150 évig. A megmaradó részben két király uralkodik, mert az összefogás

valahogy akkor tájt sem volt divatban a magyarok között.

- Történetünk valahol az alföldi pusztán kezdődik, egy szép nyári estén, a lobogó tűz mellett, amelyek táncoló lángnyelvei és pattogása - előhossa a régi emlékeket, történeteket, regéket és a tűz lángja egybemosssa a múltat, jelent, s jövőt.

- Hogy mindez valóban így történt, vagy nem, ki tudja? Maradjunk annyiban, akár, így is történhetett volna.

(Nyári este van. A színpad közepén a lobogó tűz mellett ül egy nagyon öreg pásztor, már jóval túl van a 80-on. Háttérben a puszta, egy juhakol meg egy rozszant kunyhó, néhány báránybégetés. A tűzön bogrács, azt kevergeti. Jobbról bottal jön egy idős, 70 év körüli férfi, fekete kissé tépett ruhában, mellén egy holló, oldalán kard, ő a zsoldos.)

Zsoldos: - Adj Isten bátyám!

Pásztor: - Fogadj Isten! Mi járatban öcsém?

Zsoldos: - Megfáradtam, megéheztem, megszomjaztam. Hosszú volt az út. Megengedi bátyám, hogy felmelegedjem a tűzénél?

Pásztor: - Csak tessék. Hely az van a pusztában bőven, a meleg sem lesz kevesebb, ha ketten ülünk a tűz mellett. Víz is van, igyon, és nemsokára kész a kása is. Ahol egynek akad, ott jut kettőnek is. Én már, úgysem eszem sokat.

Zsoldos: - Köszönöm a szíveslátást. Jó korban van bátyám! Ha meg nem sértem, hány nyarat élt már meg kegyelmed?

Pásztor: - Hát a nyarak még hagyján, viszont a telekre, azokra jobban emlékszem, mert a csípős szelek nyomot hagytak a

csontjaimban. Úgy, 80-ig még számoltam, de aztán abbahagytam. Ebben a korban már úgyis minden nap ajándék. Osztt ennyi ajándékot eltenni, már a pusztában sincs hova!

Zsoldos: - No, hallom azért az észkerék még csavarosan forog!

Pásztor: - Még jobban, ha volna mivel kenegetni! Jóféle szilvóriummal, vagy a hegy levével. De sajnos ezek a juhok csak tejet adnak. Osztt kegyelmed milyen útról tért be ide. Honnan jött, és merre van az arra?

Zsoldos: - Nagy utat jártam be, nagy dolgokat láttam. Megjártam a hadak útját, fenn a csillagösvényen és jártam lent a mocsokban, a sárban. Van, minek emlékétl még most is szárnyal a lelkem, de olyan is van, mit szívesen felednék. Megyek, magam elöl menekülve, és magam sem tudom hova, és mi lesz a végzetem.

Pásztor: - Az a holló ott a köpenyén, csak nem jó királyunk, igazságos Mátyás Corvinusz madara?

Katona *(lelkesen)*: - De biz az! Kinizsi Pál alatt szolgáltam a Fekete Seregben. Dicsőséges csatákat vívtunk. *(kevésbé lelkesen)* Míg szélnek nem eresztettek minket.

Megint jó valaki. Ruháján régi ősi jelek. Kezében régi magyar sámándob, ő a táltos.

Táltos: - Üdv néktek jó emberek!

Pásztor: - Neked is! De régen láttam már ilyen öltözetet! Miféle szerzet kegyelmed?

Tátos *(lassan kimérten)*: - Régi hit tudója. Sorsom, hogy tovább vigyem azt, amit velem, s veletek is, el akarnak feledtetni, de ami elöl úgysem tudtok elmenekülni, mert sorsa elöl nem futhat el senki! Látom a jövőt, és szívem sajdul abba a sok

kínba, amit nemzetünknek még ki kell állnia. De látom a fényt is, ami majd ránk ragyog, ha küldetésünket, becsülettel teljesítettük.

Zsoldos: - Ugyan már, a jövőt nem láthatja senki. Némely oktan még a jelenben sem tud eligazodni!

Táltos: --- Ha megakarod érteni a jelent, --- és meg szeretnéd sejteni a jövőt, --- sose a pillanatot nézd, mert az csalóka, mint a délibáb. --- Mindig a folyamatot keresd, figyeld, mert annak gyökerénél, a múltba visszaásva találod meg az okot, --- majd a másik végén, újra végigmenve a történéseken, fogod meglátni a célt, és megsejteni a jövőt.

Zsoldos: - Szóval, te olyan sámán féle vagy?

Táltos: - Sámán, lehet bárki, de táltosnak születni kell. És születésünkkel, megpecsételődik sorsunk is. Ez olyan bőr, amiből kibújni nem lehet!

Pásztor: -Fura szerzet vagy mondhatom, de ülj le közénk, helyünk van bőven!

(Megint jó valaki a sötétből. Öltözéke alapján szerzetes lehet, ő a ferences barát.)

Szerzetes: - Üdv néktek jó emberek! Meglátván a tüzeteket, ide hozott a lábam. Ha el nem kergettek, maradnék. Szegény szerzetes vagyok, a ferences rendből. A török elől menekülve, futva jutottam el idáig.

Pásztor: - Jöjjön, üljön le közénk atyám. Mostanság nem láttam törököt a közelben, így a futást kicsit kipihenheti. Étél, ital is jut, ha szerényen is.

Zsoldos: - Nem futni kéne, hanem visszavágni, de keményen! *(és a kardjára csap, kicsit kihúzza, majd visszatolja)*

Szerzetes *(oktatóan)*: - V. parancsolat: Ne ölj!

Zsoldos: - Akkor sem, ha torkomra teszik a kést? Ha meggyalázzák asszonyom? Rabláncra fűzve janicsárnak elviszik gyermekem?

Szerzetes *(megint oktató hangon, mély meggyőződéssel)*: - „Máté evangéliuma-39: „Én pedig azt mondom nektek, ne álljatok ellent a gonosznak. Aki megüti a jobb arcodat, annak tartsd oda a másikat is.”

Zsoldos *(mérgesen)*: - Én meg azt mondom néked, bolond vagy te pap! Akkor minek futsz a török elől, tartsd oda nekik a másik arcodat is!

Szerzetes: - Nagy harag és elkeseredés lehet a lelkedben fiam, hogy ha így beszélsz!

Táltos (mintha csak magának mondaná, leszegett fejjel maga elé beszél, közben néma csend, még a tűz ropogását sem lehet hallani, lassan érthetően, tagoltan mondja): --- Sose támadj másra! --- Életét, javait el, ne vedd! --- Ha csak javaidat akarják, osztd meg velük, magaddal más világra úgysem viheted! --- Ha megtámadnak, védekezz! Magad és szeretteid életét könnyen ne add! --- Ha más mód nincs, elébb a támadó kedvét vedd el, és ha nem ért belőle, akkor akár életét is! --- De büszke ne légy rá! --- És aki fut, azt már ne kergesd!

(Kis szünet, nem szól senki csak a tűz ropogását lehet hallani.)

Szerzetes: - Te olyan jövőendő mondó féle vagy, kiket András és IV. Béla királyunk tűzzel, vassal irtott? Hol bujkáltál, hogy eddig nem találtak rád és nem égtél el a máglyákon!?

Táltos: --- Az igazat mondók száját, be lehet fogni, --- az igazat, el is lehet fojtani, --- be lehet temetni, --- de kiirtani nem! ---

Minél tovább van lefojtva, annál nagyobb elemi erővel tör fel újból!

Szerzetes: - Úgy? Szóval mégiscsak pogány vagy? Istentelen? Hitetlen?

Táltos: - Ezt kiáltja ránk a török is, hogy: - Hitetlen gyaur kutyák! És ti is, isten nevében harcoltok ellenük. Holott, mindenkinek megvan a maga istene. A töröknek is, nektek is, és meg vannak az én isteneim is. Én meg is tudom mutatni neked. Nappal, nézz fel az égre, ott ragyog Arany atyácska, éjszaka pedig nézz fel a holdra, ott az ő felesége, a jóságos ezüst Boldogasszonyunk! Ők vezetnek engem az utamon.

(kis szünetet tart, majd megint néma csendben, csak őt hallani, amint nagyon lassan, érthetően tagoltan mondja)

Táltos: - Ha bármilyen vallás arra biztatja a híveit, hogy nevében, másoknak ártsanak, csak azért, mert annak más a hite, a vallása, vagy a meggyőződése, az a vallás, nem méltó arra, hogy fennmaradjon! Mert az a szeretet helyett, a gyűlöletre buzdít, így az nem Istentől való, hanem a gonosz birodalmát erősíti.

(Senki nem szól, megint csak a tűz ropogása hallatszik)

Szerzetes: - Az én hitem lényege a szeretet.” Szeresd felebarátodat, mint tenmagad!”

Táltos: - Úgy szeresd a törököt is, és talán még engem is!

Pásztor: - Kicsik vagyunk mi ahhoz, hogy a nagy dolgokban változtatni tudjunk. A nagy időknek csak szemléltői vagyunk, s az események csak átrobognak rajtunk. Néha, tudatlanul észre sem vesszük.

Pásztor: - No, de megfőtt a kása. Kinek kanala van, vegye elő, kinek nincs, elég sűrű lett, próbálja bicskával!

(Körülülük a bográcsot, és nekilátnak enni.)

Pásztor: - Bizony, sokan jönnek délről! És mint döglégy szállnak, sok sebből vérző, megosztott kifosztott haldokló hazánkra. A koncert marakodó uraink testvért, testvér ellen uszítottak, és csak egyre fogyott nemzetünk. A bajok akkor kezdődtek, mikor jó királyunk, igazságos Mátyás, Bécs várában meghalt. Haláláról sok pletyka terjengett. Egyesek szerint a bárók ölték mag, hogy ne kezdjen újabb háborút, mások szerint felesége Beatrix mérgezte meg, hogy ne tudjon végrendelkezni, míg mások szerint betegség végzett vele. Annyi bizonyos, hogy nem érezte jól magát, fájt a gyomra és csak egy szem fűgét kívánt. Majd aztán, rosszul lett. Három napig üvöltött a fájdalomtól, az, aki a csatákban minden kint, szó nélkül kibírt. Ez idő alatt csak Beatrix itatta, nem tudni mivel, állítólag azért, hogy fájdalmát enyhítse.

Pásztor: - Aztán mikor jó királyunk meghalt, Beatrix mindenképpen királynő akart lenni. Mindent elkövetett ennek érdekében...

(Fokozatosan halkul a beszéde, és fokozatosan sötétül a színpad, majd teljesen elhalkul és a színpad is elsötétül – elfordul.)

1. felvonás 2. jelenet

Kivetítőn:

Bécs, 1490. április 6. Mátyás király meghalt

Trónkövetelők:

Aragóniai Beatrix királynő, Mátyás felesége

Corvin János, Mátyás törvénytelen fia

Miksa, Frigyes német-római császár fia

Ulászló és öccse **Albert** herceg, IV. Kázmér, lengyel király és Habsburg Erzsébet fiai

Narrátor (lézerceruzával mutogat a vetítővászonon):

- Tovább megyünk az időben visszafelé 1490-ig, igazságos Mátyás haláláig. Könnyebben bele tudjuk élni magunkat ebbe a korba, ha néhány eseményt említek, ami ekkor történt.
- Hollandiában, ebben az évben készítik az első üveglencséket, és elkészítik az első mikroszkópot, majd hamarosan az első teleszkópot is.
- Vizsolyban kinyomtatják az első magyar nyelvű bibliát közel 800 példányban.
- Ebben az évben születik Jurisics Miklós, kőszegi báró, horvát bán, aki a kőszegi vár kapitánya lesz.
- A portugál Kolumbusz, miután otthon a portugál királytól nem kap támogatást, a spanyol királyhoz fordul anyagi támogatásért, amit meg is kap, és hamarosan indul felfedezni Amerikát.
- Itthon nálunk megint széthúzás, pártoskodás és trónviszály van. Amint a táblán látható, a befutó hely több esélyes. A háttérben folyik a kiszorítósdí, az intrika, kígyót-békát dobálnak egymásra és néha azt

sem tudni, ki-kivel van. Ugye ismerős a dolog, dübörög a kampány! Hát lássuk, először mi történik Beatrix udvarában!

(A színpadon a királyné, a király dolgozószobájában. Megrázza a csengőt. A lakáj bejön.)

Lakáj: - Parancsoljon velem, Beatrix Királynőm!

Királynő: - Hívd nekem ide Szapolyai István gróf urat, de tüstént! Beszédem lészen vele!

Lakáj: - Parancsára úrnőm! - és elszalad.

(A királynő idegesen járkal le s föl. Nemsokára megérkezik a gróf.)

Szapolyai: - Hivatott felség!

Királynő *(határozottan)*: - Igen! Most, hogy jó uram Mátyás meghalt, koronás fő kell az országnak! Minél tovább várunk, annál nagyobb lesz a káosz! A rendet mindenképpen fenn kell tartani!

Szapolyai: - Ebben egyetértünk. Mátyás királyunk Corvin Jánost jelölte meg örökösének.

Királynő *(körmönfontan)*: - Igaz! Volt szó róla. De gondoljon bele gróf úr, mit szólnának az európai udvarokban, vagy akár a hazai nemesség, ha egy fattyút ültetnénk a trónra? Igaz, Corvin Jánosnak Mátyás király az apja, de az anyja csak egy polgárlány, a köznépből való! Vajon milyen tekintélye lehet egy ilyen királynak? Ezt Ön sem gondolhatja komolyan gróf úr!

Szapolyai: - De ígéretet tettünk a királynak!

Királynő (*indulatosan*): - Lári-fári! A király meghalt. Az lenne a legjobb megoldás, ha engem emelnének királyi rangra! Jó király lennék az országnak!

Szapolyai: - Bocsásson meg felség, de ellent kell mondanom! A főrendek sohasem egyeznének bele, hogy egy nő legyen a király. A király az király, a királyné az meg a királyné! Ez így volt István óta.

Királynő (*duzzogva*): - És Mária királynő?

Szapolyai: - az, más volt felség! Őt fiúsították. Ő Rex volt, nem Regina! És csak 11 éves! Helyette Garai nádor kormányozott, ő csak kirakat volt, egyébiránt is, csak 3 évig tartott, és így is, kis híján lázadás lett belőle. Nehezen túrték a bárók, összeesküdtek ellene.

Királynő: - Akkor mit javasol gróf úr!

Szapolyai: - Ha ennyire erős a vágy önben, hogy királyné maradjon, keressen új férjet, olyat, aki királyi vérből való, de legyen könnyen irányítható. A koronáért cserébe, fogadtassa el vele a főrendek és a nemesség kívánságait, hogy Mátyás által a nemességre kivetett és egyéb hadiadók eltöröltessenek és a nemesség Mátyás király előtt élvezett jogaikba és szabadságukba visszahelyeztessenek! Ezzel megnyerhetné a nemesség támogatását!

Királynő: - Köszönöm gróf úr, elmehet. Megfontolom a javaslatait.

Szapolyai: - Királynő! (*Csak bólint, kevés tisztelettel, de meg nem hajol, majd emelt fővel kimegy.*)

(*Királyné le-föl jár, és dohog magában.*)

Királynő: - Még mit nem! Hogy én, mint nő, nem lehetek király? Hát mit gondolnak ezek a magyarok!

(még dúl-fúl kicsit, majd új ötlete ragadja magával)

Királynő: - Hát jó, ha nem, hát nem! Akkor nézzük, ki jöhet szóba, mint férj? –*(gondolkodik, le föl jár)*

Királynő: - Talán Miksa, a római király, Frigyes német-római császár fia? Jó választás lehetne! Mátyás sok osztrák várat, közte Bécsét is elfoglalta tőlük. Ezek visszaadását megpendítem előtte. Ezzel lehetne alkudozni a frigyről is. És akkor újra királynő leszek! – *(Odarohan a csengőhöz, megrázza. A lakáj sietve jön.)*

Lakáj: - Parancsol Királynőm?

Királynő: - Hívd az írnokot, de nyomban!

Lakáj: - Parancsára úrnőm! –*(hajlongva elszalad)*

(Beatrix, újra egyedül, fennhangon gondolkodik tovább.)

Királynő: - Először nem említem neki a házasságot, csak a koronát, mint mézesmadzagot! És ha ráharap, akkor majd mondom a feltételeket. Csak óvatosan! Csak óvatosan! Nem szabad ajtóstól rontani a házba! Csak csínján Beatrix, ne kapkodj, előbb gondolkodj, aztán cselekedj!

Fiatal írnok *(bejön)*: - Parancsol Királynőm?

Királynő: - Levelet írunk!

Fiatal írnok: - Igenis Királynőm! –*(és nekikészülődik, és a királyné elkezd diktálni.)*

Királynő: - Kedves Öcsém! Miksa Király Ófelsége! Nagy szomorúsággal tudatom veled, hogy szeretett férjem, Mátyás

király meghalt. Az 1463-ban, Vitéz Jánossal kötött szerződés alapján, jogot formálhatsz a koronára, ha Mátyás királynak nem születik örököse. Igaz, Corvin János a király gyermeke, és számít a trónra, de talán, találhatnánk más, esetleg erősebb kapcsolatot is, ami téged megerősíthetne a trónkövetelésben. Ha követeidet elküldöd, a feltételekről és részletekről is tárgyalhatunk! A férjem által, birodalmatoktól elcsatolt részek visszaadásáról is beszélhetünk, sőt, akár közösen is uralkodhatnánk, ha a megegyezés köztünk eredményre vezetne. Aláírás: Aragóniai Beatrix, Magyar Királynő.

Fiatal írnok: - Készen van felség! – *(a királynő átveszi és lepecsételi a levelet.)*

Királynő: - Azonnal küldd a leggyorsabb futárral Rómába a levelet!

Fiatal írnok: - Igenis Királynőm! – *(és nagy hajlongások közepette kimegy a levéllel.)*

(A színpad elsötétül. Elfordul.)

1. felvonás, 3. jelenet

Kijelzőn:

Rákosmező, 1490. május 17.

Királyválasztó országgyűlés

Váradi Péter érsek: - Adjonisten urambátyám! Hát csak megjött maga is, Bánffy uram!

Bánffy *(ő a legidősebb)*: - Fogadjisten uramöcsém! Még ilyet, hogy dologidőben szalajtják az embert ide fel, Pest-Budára! Hát mit gondolnak ezek felőlünk Váradi uram?

Váradi Péter érsek: - Meghalt a király, éljen Corvin János, az új király!

Bánffy: - Nem úgy van az édes öcsém! Corvin csak félig királyi sarj. Ha a jószágomnak nincs meg a vérvonala, hát nem tenyésztetem tovább, megy a vágóhídra. Hullajtani kell a férgesét!

Váradi Péter érsek: - Már megbocsásson az úr, de akkor ki legyen a király?

Bánffy: - Az mindegy öcsém, a lényeg, hogy ősi jussunkba vissza legyünk helyeztetve! Amit Mátyás elvett tőlünk, azt maradék nélkül, vissza kell szereznünk! Még hogy a nemesember is fizessen adót! És az ősi juss, az hun van?

Váradi Péter érsek: - Kellett az adó a török elleni harcra, meg a dicsőséges Fekete seregére.

(Közben odajön hozzájuk Báthori is, hallgatja őket.)

Bánffy: - Törökök-törökök meg Fekete sereg, lári-fári! A pénz, az pénz, és a kincstár feneketlen! Amit beszedenek tőlünk, azt kény-kedv szerint szélesztik. Aki közel van a lábashoz, az eszik, aki meg messze, annak meg éhkopp!

(Váradi elmegy, háta mögött azonnal megy a suskus. Báthori arrébb hívja Bánffy, hogy Váradi ne hallja, amit mond.)

Báthori István: - Ej, ne morogjon már annyit urambátyám! És főleg ne hallgasson Váradi érsek úrra! Csak azért akarja Corvin Jánost királynak, mert a rabságból Ő szabadította meg. Szerintem gyorsan válasszuk meg János Albert, lengyel herceget, Habsburg Erzsébet fiát!

Szapolyai: - Uraim! Uraim! Nem kell ezt a dolgot elkapkodni! A főurak jó része még meg sem érkezett és maguk máris egymásnak esnek! Különben is, szerintem János Albert bátyja, Ulászló, cseh király, sokkal jobb választás lenne! Könnyebben vezethetnénk őt az orránál, mint az öccsét! Gondolja ezt meg Báthori uram!

(Közben visszajön Váradi érsek és csatlakozik a beszélgetőkhöz.)

Bánffy: - Szerintem meg, Miksát kellene választani! 1463-ban szerződést kötöttünk a császárral!

Váradi Péter érsek: - De az csak akkor érvényes, ha Mátyásnak nem lesz örököse, de ott van Corvin János, Mátyás fia.

Bánffy: - Az a fattyú, anyai ágon nem is nemesember, polgári vér folyik az ereiben!

Szapolyai: - Szilencium uraim! Nyugalom! Ne legyenek ellenségei saját maguknak, egymásnak és a hazának. Ésszel él a magyar! Nekünk most olyan király kell, akinek nincs erős keze, sem akarata. Aki visszahelyez minket ősi jogainkba.

Ulászló, vagy, ahogy a csehek hívják, Dobzse László, pont ilyen király. Majd mi vezetjük őt, kézen, sőt orron fogva! Gondolják ezt meg uraim!

Váradi Péter érsek: - Éljen Corvin János, az új király!

Bánffy: - Éljen Miksa, az új király!

Báthori István: - Éljen János Albert, az új király!

Váradi Péter érsek: - Éljen Corvin János, az új király!

Bánffy: - Éljen Miksa, az új király!

Báthori István: - Éljen János Albert, az új király!

(A főurak felváltva kiabálnak, ki-ki a maga jelöltjét.)

(Szapolyai nem szól semmit, csak legyint és otthagyja a már nem is vitatkozó, inkább csak kakaskodó főurakat.)

(A színpad elsötétül, de a sötétből is hallani a kakaskodó főurak kiabálását, amint a jelöltjeik nevét kiabálják. A színpad fordul, és elhalkul a kiabálás, megint a királyi udvarban vagyunk Beatrixszal.)

1. felvonás, 4. jelenet

Kijelző: (elsötétül, nincs semmi felirat)

(A királyi udvarban, a dolgozószobában Beatrix ül az asztalnál, írogat. A lakáj jön hajlongva.)

Lakáj: - Királynőm! Levél érkezett Miksa őfelségétől!

Királynő: - Tedd le a levelet és küldd az írnokot! Hamar-hamar!

(Lakáj hajlongva el, kisvártatva jön az írnok.)

Írnok: - Parancsol Királynőm?

Királynő: - Levelet kaptunk Miksa őfelségétől! Itt van, olvasd!

Írnok: - Máris felség! – *(kibontja, elkezd magában olvasni. Kicsit csodálkozik rajta, amit olvas, de végül mégiscsak kimondja)*– Kedves **Anyám**! Aragóniai Beatrix Őfelsége!

Királynő: *(felszisszen, felpattan)* – Orcátlan! Hogy merészeli? Engem, **anyjának** szólít! Felháborító! Hát mit képzelsz ez a *(elakad a szava)* ez a, ez a, mihaszna fráter? Add ide azt a levelet! ... Nem érdekel mit ír! ... *(odarohan az írnokhoz, kitépi a kezéből a levelet és összetépi)* – Még hogy én, az anyja, hát mit képzelsz ez a! Ez a! *(nem talál szavakat, dühösen ledobja a levelet és megtapossa! Mérgesen ráordít az írnokra!)* ... – Kifelé!

Írnok: *(megszeppeven távozik)*

Királynő: *(próbál nyugalmat erőszakolni magára, de látszik rajta, hogy roppant feldúlt, és vérig van sértve. Csenget.)*

Lakáj: - Parancsol Királynőm?

Királynő: - Hívd ide Szapolyai István gróf urat, tüstént!

Lakáj: - Parancsára úrnőm! –(és elszalad.)

(A királynő leül. Mélyeket lélegzik, próbál uralkodni az indulatain.)

Királynő *(egyedül)*: - Ez a taknyos! Ez a szemtelen semmirevaló! Két évvel fiatalabb nálam, és le meri írni, hogy anyám! Na, majd adok én neki! Ezt még megbánja! Elfelejtetheti a magyar koronát!

(Nemsokára megérkezik a gróf.)

Szapolyai: - Hivatott Úrnő!

Királynő *(most már visszafogottan, teljes nyugalommal, kimérten)*: - Levelet kaptam Miksától! Úgy gondolom, nem ő a megfelelő személy a magyar trónra!

Szapolyai: - Ezt én is így gondolom felség!

Királynő: - Valahogy meg kellene vele értetni, hogy az örökösödési szerződés nem érvényes, mert Mátyásnak van utódja, nevezetesen Corvin János, aztán, ha Miksa követelésével visszahúzódott, akkor Corvin Jánosnak is a tudtára kell adni, hogy mégsem ő lesz az új király. Úgy hallottam, az urak egy része Ulászlót támogatja.

Szapolyai: - Úgy van felség! Jó magam is őt tartanám a legalkalmasabbnak.

Királynő: - Ezt örömmel hallom! Nos, ha el tudja érni Ulászlónál, hogy engem nőül vegyen, akkor híveimmel átállok az önök táborába. Így a többség már a mi pártunkon lesz.

Szapolyai: - Az nagyon valószínű felség!

Királynő: - Megkérném önt, gróf úr, hogy ezt az ügyet, és ezt a frigyet előmozdítani Ulászlóhoz követként járuljon?

Szapolyai: - Legnagyobb örömmel felség! Nálam jobbat nem is választhatott volna!

Királynő: - Köszönöm gróf! Jó utat!

Szapolyai: - Örömmel szolgálom felség! *(fejbiccentéssel, a tisztelet különösebb jele nélkül elmegy)*

Királynő: *(magának beszél, most már megnyugodva)* - Hát úgy látszik, mégis sikerül a trónon maradnom!

Királynő: *(csenget)*

Lakáj: - Parancsol Királynőm?

Királynő: - Hívd az írnokot, de nyomban!

Lakáj: - Parancsára úrnőm! – *(és elszalad.)*

Királynő: - Na, majd adok én neked! Engem, anyámnak szólítani!

(az írnok megjön)

Fiatal írnok: - Parancsol Királynőm?

Királynő: - Levelet írunk!

Fiatal írnok: - Igenis Királynőm! –*(és nekikészülődik, és a királyné elkezd diktálni.)*

Királynő: - Kedves **Fiam**! Miksa Király Őfelsége!

Fiatal írnok: *(az írnok felkapja a fejét, olyan ábrázatot vág, mint aki nem jól hallott)*

Királynő *(újra fellángol benne az előbbi sértettség és düh)*: - Jól hallottad, írjad! - Kedves **Fiam**! Miksa Király Őfelsége!

Királynő: *(folytatja a diktálást)* - Nagy szomorúsággal tudatom veled, hogy a főrendek úgy döntöttek, hogy az örökösödési szerződés érvénytelen, mivel Mátyásnak van örököse, nevezetesen Corvin János, aki, bár anyai ágon polgári származású, de ennek ellenére bírja némely főúrunk kegyét. Nagy bánatomra kellett közölnöm veled ezt a kellemetlen hírt. Remélem, készséggel elfogadod és te is belátod, ez ellen nincs mit tenni? Aláírás: Aragóniai Beatrix Magyar Királynő.

Fiatal írnok: - Készen van fenség! – *(a királynő lepecsételi a levelet.)*

Királynő: - Azonnal küldd futárral a levelet Rómába!

Fiatal írnok: - Igenis Királynőm! –*(és nagy hajlongások közepette kimegy.)*

Királynő: *(most már egyedül)* – Még hogy az anyád? A jó édes anyád!

(A színpad elsötétül.)

1. felvonás, 5. jelenet

(A színpad fordul. Ulászló trónterme. Ulászló a királyi trónon ül. A lakáj bejön és jelent.)

Kijelzőn:

II. Ulászló, Cseh király, IV. Kázmér, lengyel király és Habsburg Erzsébet legidősebb fia, Albert herceg bátyja

Lakáj: - Ulászló, felséges királyom, a magyarok követségében Szapolyai gróf úr kér audienciát!

Ulászló: - Dobzse, jól van, jöhet!

Szapolyai: *(bejön, csak fejet hajt, térdet nem!)* – Felség! A magyar főurak és királynőm követeként járulok eléd!

Ulászló: - Mit kívánnak az urak és úrnőd?

Szapolyai: - A magyar koronát kínáljuk neked felség!

Ulászló: - Ó! Ez megtisztelő! *(látszik, hogy tetszik neki az ötlet)*

Szapolyai: - De, feltételei vannak felség!

Ulászló: - Gondoltam! *(kicsit csökken az iménti lelkesedése)* – Mondd, hallgatom!

Szapolyai: - A főúri rendek, és a nemesség, azt kívánja, hogy ha királlyá választanak, a Mátyás által a nemességre kivetett és egyéb hadiadók eltöröltessenek, és a nemesség, Mátyás király előtt élvezett kiváltságjogaikba, és szabadságukba visszahelyeztessenek!

Ulászló: - Dobzse, jól van! *(legyint, ezt nem tartja nagy kérdésnek)*

Szapolyai: - Királynőm, Aragóniai Beatrix pedig azt kívánja, hogy őt feleségül elvedd!

Ulászló: - Hm! *(Homloka elborul, látszik rajta, hogy ez már nem tetszik neki annyira)*

Szapolyai *(kicsit kivár, hagyja Ulászlót főni, a saját levében, majd kisvártatva folytatja)*: - A nemesség viszont azt kívánja, hogy ezt, ne tedd meg! Elég, ha csak hitegeted, ígéred neki, hogy a pártunkra álljon, mert csak így, vele együtt tudjuk megszerezni a nemes urak többségének akaratát!

Ulászló *(újból mosolyogva)*: - Ravasz ember vagy gróf! Tetszel nekem! Dobzse, jól van! Ez is rendben. Mi van még?

Szapolyai: - Tudjuk, hogy a cseh királyi teendők lekötik felségedet, ezért a nemes urak alakítottak egy királyi tanácsot, hogy távollétedben vigyék az ország ügyeit és segítségedre legyünk, hogy a válladról az uralkodás terhére levéve, annak súlyát enyhítsük.

Ulászló *(feláll, járkál, újból elkomorul, szemét, homlokát összehúzza, és mérgesen szól)*: - Nagyon körmönfontan fogalmazol gróf! Szóval, ha jól értem, csináljak úgy, mintha meg akarnék nőszülni, de mégse nőszüljek meg? Tegyem a fejemre a koronátokat, de ne vegyem magamra az uralkodás, irányítás terheit, mert ezt ti, elvégezitek helyettem? Legyek csak kirakat, egy báb, hogy úgy ugráljak, ahogy nektek tetszik!

(Hatásszünet, kivár, méregeti a grófot, hogy reagál. A gróf nyugodtan a szemébe néz, látszik rajta, hogy bármilyen körmönfontan fogalmazta meg, de valóban ezt gondolja, és nem bánja, hogy Ulászló érti, amit mond, bár tudja, hogy

szemérmertlensége akár a fejébe is kerülhet. Sokáig tart a kínos csend, majd Ulászló újra megenyhül, és kissé gúnyosan mondja)

Ulászló: – Dobzse! Hát jó, legyen, azonban a királyi jövedelmekhez ragaszkodom, annak elköltésével járó súlyos gondokkal már semmiképpen nem kívánom terhelni az amúgy is fáradt vállaitokat.

Szapolyai: - Akkor megegyeztünk?

Ulászló: - Akkor meg!

(A színpad elsötétül. És fordul.)

1. felvonás, 6. jelenet

(Újból a Királyné és a dolgozószoba látható.)

Lakáj: - Királynőm! Szapolyai gróf megérkezett, felséged elé kíván járulni!

Királynő: - Rendben! Vezesd be!

(Lakáj hajlongva el, Szapolyai bejön, fejével biccent, de tétet nem hajlít.)

Szapolyai: - Üdvözlöm felség!

Királynő: - Milyen híreket hozott?

Szapolyai: - Jó híreim vannak felség! Ulászló ígéretet tett, hogyha a fején lesz a korona, nőül veszi Önt!

Királynő: - Fordítva, előbb vegyen nőül, majd aztán megkoronázzuk!

Szapolyai: - Sajnos, ez nem megy asszonyom! Erősen fogadtatta velem, hogy csak úgy hajlandó a frigyre, ha már a fején a korona.

Királynő: *(mérgesen toppant)* – És mi az én biztosítékom?

Szapolyai *(kissé ironikusan)*: - **Az úri becsületszavam!**

Királynő: *(Végigméri Szapolyait, kételkedik, de szólni nem mer, próbál annak akár a veséjébe is látni, de Szapolyai állja a próbát, szeme sem rebben, kínos csend)*

Szapolyai: - Nos, asszonyom? Hogy dönt?

Királynő *(feldúltan, nem ezt várta, de nincs más lehetősége):* -
Ám legyen, de lelke rajta!

Szapolyai: *(Szokásához híven biccent és távozik)*

Királynő: *(cseppet)*

Lakáj: - Parancsol Királynőm?

Királynő: - Hívd Corvin János urat!

Lakáj: - Parancsára úrnőm! *–(és elszalad.)*

(Hamarosan jön Corvin János)

Corvin János: - Üdvözlöm Felség!

Királynő *(bájologva, de érződik, hogy ez csak felszínes, nem igazi kedvesség):* - Üdvözöllek János fiam! Úgy gondolom itt az ideje, hogy beszéljünk jó férjem, Mátyás utódlása ügyében.

Corvin János: - Hallgatom Felség! *(arra számít, hogy most fogja a királynő felkérni a korona elfogadására)*

Királynő: - Tudom jól, korábban már felvetődött a gondolat, hogy Mátyás halála után, Te, jó fiam öröklöd a koronát.

Corvin János: - Igen, és már vannak főurak, és Buda várában seregem, akik ebben támogatnak.

Királynő *(anyáskodva, de inkább körmönfontan, alakoskodva, mesterkéltén nyájasan):* - Tudod fiam, hogy anyád helyett anyád voltam, támogattalak, mikor apád hunyadi gróffá, majd lipcai herceggé emelt, amikor várakat, birtokokat adott Neked! Most is támogattalak volna, koronás terveidben, de a főurak mást akarnak.

Corvin János: - Vannak támogatóim az urak között is!

Királynő: - Vannak – vannak, de kevesen vannak. Nagy a pártosodás most az urak között. Mindenki mást akar, van ki Miksát, van ki Albert herceget, de a leghangosabbak és legtöbben Ulászlót akarják.

Corvin János (*duzzogva*): - De atyám nekem ígérte a trónt!

Királynő: - Tudom fiam! Tudom. Próbáltam én is kiállni érted, de hiába. Tömörülve az urak erősebbek nálam.

Corvin János: - Akkor próbáljuk erővel, sereggel jobb belátásra bírni Őket!

Királynő: - Ejnye, fiam, magyart magyarnak, testvért testvérnek ugrasztani, nem lesz annak jó vége! Inkább hallgass meg engem, mit gondoltam!

Corvin János: - Hallgatom! Figyelek.

Királynő: - Ha az urak úgysem engedik, hogy a magyarok királya légy, elintézem neked, hogy a bosnyákoknál király legyél, az ausztriai várak és birtokok, meg a budai vár helyett, megkapod egész Szlavóniát, ahol herceg és bán lehetsz.

Corvin János: - Gondolkodom rajta felség!

Királynő (*határozottan*): - Csak sokat ne gondolkozz fiam, most kell cselekedni, amíg a bárók engedelkenyek, most lehet halászni, amíg zavaros a víz, ha már nincs tét, nem lesz alku sem! A vasat addig kell ütni, amíg meleg!

Corvin János (*belenyugvóan*): - Hát jó, ha nem lehetek a magyarok királya, hát legyen király a bosnyákok között! Rendben van felség, elfogadom az ajánlatát.

Királynő: - Ez az fiam, meglásd jól döntöttél!

(*Színpad elsötétül.*)

Vége az első felvonásnak.

2. felvonás, 1. jelenet

Kivetítőn:

Narrátor:

- A kis kitérő után megint itt vagyunk a tűz mellett 1541-ben.
- Vajon mi történt közben a nagyvilágban, ez alatt az 50 év alatt, 1490-től 1541-ig? Csak címszavakban szólok azokról a nagyobb dolgokról, amelyek megváltoztatták a világ menetét, ezekről is csak azért, hogy érezzük egy kicsit a kor szellemét.
- Kolumbusz többször eljut az újvilágba, 1492-ben, 93-ban, 98-ban és negyedszer 1502-ben.
- 1498: Vasco de Gama megkerüli Afrikát és eljut Indiába.
- 1517: Luther Márton kiszégezi a 95 pontját a wittenbergi vártemplom kapujára.
- 1519: Cortez felfedezi és meghódítja az Azték Birodalmat, a jelenlegi Mexikót, és ezzel, elkezdődik az azték birodalom hanyatlása, és az őslakosok kihalása, a behurcolt betegségek miatt.

- 1519: Magellán elindul, hogy megkerülje a földet. Az expedíció, Magellán nélkül 21-ben ér vissza Portugáliába.
- 1531: Pizarro Peruban felfedezi és meghódítja az Inka birodalmat, és ezzel kezdetét veszi az inka kultúra pusztulása és hanyatlása.
- És most itt vagyunk 1541-ben Magyarországon, legalábbis, ami maradt belőle. Túl vagyunk a 1511-es pestisjárványon, az 1514-es parasztfelkelésen, és az 1526-os Mohácsi vészen. Az ország romokban, darabokban --- és ezeket a szörnyűségeket is képesek voltunk túlélni, innen is sikerült újra és újra felemelkedni, hát ezért mondom, hogy mindig van remény.

(Újból a tábornok mellett vagyunk. A fény a narrátorról átmegy a tábornok mellett ülőkre.)

Pásztor: - Hát, valahogy így történtek ezek a dolgok, ahogy elmeséltem.

Szerzetes: - Mesebeszéd ez pásztor! Ezt csak az tudhatja, aki ott volt és látta, hallotta!

Pásztor: - Hát, biz én ott voltam Mátyás udvarában. Én voltam az a fiatal írnok, Beatrix mellett.

Zsoldos: - Én meg, akkor a Fekete seregben voltam. Portyáztunk lent délen. Nem kaptunk zsoldot, ezért a pórnépet sarcoltuk. Attól vettük el az ételt, akinek magának sem volt elég. Most már szégyellem, de éhesek voltunk, ők meg gyengék.

Szerzetes: - VII. parancsolat: Ne lopj!

Zsoldos: - Tudom atyám! Vétkeztem, de éheztem. Megbántam, és meg is gyóntam. *(Mondja olyan hangon, mint aki meg van győződve róla, hogy ezzel el is van rendezve a dolog.)*

(Kis szünet, megpiszkálja a tüzet, majd folytatja.)

Zsoldos: - Persze, katona te ne lopj! Paraszt te ne lopj! Bezzeg, az uraság, az lothat? Ott voltam akkor is, amikor a jussából kismimizett Corvin János, a Budavári kincstár minden vagyonát társzekerekre és hajókra pakolta, majd elindult vele délnek! Azonnal a nyomába szegődtünk Kinizsi Pál vezényletével. Utol is értük őket Pécs felé, fél úton. Életemben annyi aranyat, kincset még nem láttam. Corvinék a kincs felével tovább szaladtak, de mi, már nem üldöztük őket. De nem ám azért, amit te mondtál Táltos, hogy „aki fut, azt ne üldözz”, hanem mert el voltunk foglalva a társzekerekben lévő kincsekkel. A javát összegyűjtöttük, de pár dolognak azért lába kélt! *(Ravaszul sokat mondóan mosolyogva a zsebére mutat)* - A híját ráfoglunk Corvinékra! Így is maradt szép szerivel az uraknak.

Szerzetes: - Aztán, később, meg is hasonlott önnön magával Corvin János, mert végül önként visszaadta a koronázási ékszereket. Engesztelésekppen, Ő vitte Ulászló előtt, a szertartáson, a koronát, míg annak fejére nem tették! Ott voltam, láttam.

Pásztor: - Igen, így volt. Aztán Ulászló meggyezett az öccsével, lemondott javára a lengyel trónról. De azért, Albert herceg, még visszavonulóban, Tokajból ellopott 2000 hordó jóféle bort. Milyen jól esne most abból csak egy pintre való. Persze paraszt, te ne lopj, majd urad, az lop helyetted! Ulászló a

nemeseket visszahelyezte kiváltságaikba, adóikat eltörölte, de nekik, még ez sem volt elég. Új királyunk eltörölte a jobbágyságot sújtó hadiadót is, de a földesúr, azt saját zsebébe, továbbra is beszédette tőlünk.

Zsoldos: - És mondd Pásztor, a királynőt, Beatrixot, végül elvette a király?

Pásztor: - Na, ez sem egy hétköznapi történet! Miután már Ulászló fején a korona, Beatrix megüzente neki, ha nem tartja be az ígéretét, úgy Esztergomot, Zólymot, Diósgyőrt, és a többi kezében levő várost, mind átadja János Albertnek. Ellenben ha a király, ígérete szerint elveszi őt feleségül, akkor kész az ország nagy szükségére 200.000 aranyat adni, sőt még ama 300.000-ról is lemond, amelyet *Mátyás* neki annakidején, hitbérül lekötött. Ez rengeteg pénz, Mátyás idejében az egész ország féléves adóbevétele volt ennyi, beleértve a nemesekre kivetett adókat és a hadiadókat is. Így aztán a király, ennyi pénznek ellenállni nem tudott, Beatrixot 500.000 aranyért elvette, vagy ha úgy jobban tetszik, ennyiért, Beatrix a királyt megvette. Ám az esküvőt álnokul, a bárókkal összefogva, úgy rendezték, hogy a szertartásban Bakócz Tamás érsek úr, készakarva hibát ejt, hogy arra hivatkozva később a frigy, támadható legyen. A színlelt esküvőt kis létszámmal, kevés tanú előtt rendezték Esztergomban. A királynő nem vette észre a cselt, és a beígért aranyat átadta. Mire rájött, hogy átverték, a pénznek már se híre, se hamva nem volt. A pápa a formai hibákra és az el nem hált házasságra, a válást kimondta, és Beatrix megszégyenülten, kifosztva, hazaköltözött Nápolyba.

Zsoldos: - Ebből a pénzből mi is megkaptuk az elmaradt zsoldunkat, kerek 45000 aranyforintot. És mivel volt pénz, volt újra csata is. Kellott a katona, mert a sértődött Miksa,

nyugatról támadott. Visszafoglalta Mátyás által elfoglalt ausztriai városokat, sőt elfoglalta egész Észak- Dunántúlt, és egész Fehérvárig jutott. Jó királyunk, Mátyás sírját is kifosztották zsoldosai. Mire odaértünk, visszavonultak, mert Miksának is elfogyott a pénze, nem tudta fizetni a zsoldosait. Ilyen a háború! Nincs zsold, nincs harc! Aztán később, már mi sem kaptunk több zsoldot, a sereg szétszéledt, a maradékot meg szétverték. Így aztán egy ideig béke lett, de csak egy ideig.

Pásztor: - Aztán új adók jöttek, bevezették a termény kilencedet. Bezzeg a nemesség és a papság nem fizetett se vámot, se adót! Nekünk meg a nyakunkba ültették a szolgabírókat, és már költözni is csak engedéllyel lehetett. Elvették a parasztoktól a vadászat jogát is. Ráadásul, a német Fugger bankház megkaparintotta a szepességi, körmöci és az erdélyi aranybányákat. Így már nemcsak a földesúr, de a bankárok is szípolyozták a vérünket. Egyre gyengébb, szegényebb lett az ország és a szegény, még szegényebb lett.

Kijelzõn az alábbi felirat jelenik meg, amikor a Fugger szó elhangzik:

Fugger Bankház Augsburg Németország.

A bankot Hans Fugger alapította, aki szegény takácsként költözött Augsburgba.

A 15. században, már a Német-Római Birodalom vagyonának 10%-a a bankárcsalád kezében volt. Gazdasági erejük a kor politikáját is meghatározta. Császároknak, királyoknak, sőt a Pápának is hiteleztek, ezért a bankárcsalád hozzájárulása nélkül már nem választhattak sem uralkodót, sem pápát.

Kezükben tartották Európa bányáinak és érckereskedelmének jelentős részét, és megkaparintották a szepességi, körmöci és az erdélyi arany és réz bányák monopóliumát is.

Fugger szóból ered a magyar **fukar** szó.

(Kis csönd, csak piszkálgatják a tüzet, időt hagynak a közönségnek, hogy elolvassák a kijelzõt)

Pásztor: - Aztán Ulászló újránõsült. Nehezen várt fia, II. Lajos koraszülött volt, az orvosok csak úgy tudták életben tartani, hogy frissen leölt disznók, felvágott gyomrába tették, ez volt az inkubátora. Anyja a szüléskor meghalt gyermekágyi lázban. Aztán, nehéz idõk jöttek. 1508-ban és 10-ben az éhínség, 11-ben a pestis tizedelte a magyart. Ulászló, a Dobzse király, a jól van király, nem csinált semmit. Nem harcolt senkivel, nem hódított meg senkit, mégis, nagy volt a nyomorúság, de legalább béke volt.

Katona: - De csak egy ideig, mert a török ellen hirdetett keresztes hadjáratból is csak belviszály lett, megint magyar, a magyar ellen harcolt. Én is ott voltam, mindent láttam.

(Színpad elsötétül, elfordul.)

2. Felvonás 2. jelenet

Kijelzőn:

Esztergom, érseki palota, 1514.

Bakócz Tamás érsek szobája

(Bakócz az asztalnál ül, olvas. Az az írnok jön be, aki korábban Beatrix írnoka volt, már 15 évvel idősebb, kezében levél.)

Írnok: - Érsek Úr! Most érkezett a levél, X. Leó Pápa Őszentségétől, Bakócz Tamás esztergomi érseknek személyes felbontásra. *(letérdel az érsek előtt, megcsókolja annak előrenyújtott kezén a gyűrűt, majd átadja a levelet.)*

Bakócz: *(Kinyitja a levelet, figyelmesen olvassa. Az írnok térdelve vár)* – No, fiam hozd a tintát, tollat, levelet írunk!

Írnok: *(elszalad, kisvártatva hozza, ami kell)* – Parancsára várok Érsek Úr!

Bakócz: - Na, írjad fiam: Kedves Öcsém, Dózsa György hadnagy úr! Nagy megtiszteltetés ért az imént, X. Leó Pápa Őszentsége megbízott, hogy a török ellen keresztes hadjáratot szervezzek. Hírét véve, hogy vitézi párbajban, legyőztél egy török béget, úgy vélem, a most szerveződő keresztes sereg, nálad rátermettebb vezetőt nem találhat. Ezért megbízlak, Isten, a Pápa és az anyaszentegyház nevében, hogy a török ellen keresztes hadsereget gyűjts! A zsoldról és ellátmányról, majd gondoskodom. Hírnökkel jelentsd, hogyan áll a szervezés, mekkora sereget sikerült verbuválni! Őszentsége más országokban is hadakat szervez, többek közt, Svédországban,

Lengyelországban, Csehországban, Dániában, Norvégiában, Havasalföldön és a Német Lovagrend között is toboroz. A legjobb idő ez a török ellen, mert annak főhada, jelenleg Perzsiában harcol. A hadakat egyesítve rontunk majd a törökre, Isten nevében és jelével, a kereszttel. Toborzó munkádat segíteni fogják az egyházmegyékbe kihelyezett, általam kinevezett helynökök, akik irányításom alatt a toborzásban részt vesznek. Jelen irat tanúsítja, hogy 1514. április 9.-ével, kinevezlek a Magyarországi Keresztes Sereg főkapitányává. Kelt, mint fenn, az úr 1514-es esztendejében. Aláírás Bakócz Tamás Esztergomi Érsek.

Írnok: (átnyújtja a levelet az érseknek, az lepecsételi és visszaadja)

Bakócz: - Küldd futárral a levelet Dózsa György hadnagy úrnak Székelyföldre!

(Színpad elsötétül, fordul.)

2. felvonás, 3. jelenet.

Kijelzõn:

Maros partján, Apátfalván
Báthory István temesvári ispán kúriája,
vendége, Csáky Miklós csanádi püspök

(Nemesi kúria. Májusi este, a portán Báthory és Csáky beszélgetnek, pipázgatnak, poharaznak, hallgatják a tücsökzenét.)

Báthory: - Ej, Csáky uram, hallotta mit szervezett Bakócz Tamás?

Csáky: - Hallottam bíz, Báthory uram, és felettébb veszélyesnek tartom, hogy parasztok gyülekeznek a Körösök között.

Báthory: - Főleg most, hogy nyakunkon a tavaszi munka. Boronálni kéne, meg vetni, a parasztja meg ott lebzsel, ott henyél Dózsa seregében.

Csáky: - Úgy hírlík, már 40000-en állnak fegyverben. Felvidéki szlovákok, románok, délvidéki szerbek, ruszinok, kisszámú német zsoldos, végvári vitézek, de vannak köztük a Fekete sereg volt zsoldosaiból is szépszerével.

Báthory: - Azt hallottam, nemesek is vannak köztük.

Csáky: - Igen, de csak pár, elszegényedett nemesember csatlakozott, de a legtöbben parasztok, kiegyenesített kaszákkal.

Báthory *(nevetve)*: - Hát, ha a törökre mennek, nem irigylem a kaftánosokat! Lesz majd futás a kontyosok között, mikor a parasztok elkezdenek aratni!

Csáky *(aggodalmaskodva)*: - Hát, ha csakugyan a törökre mennek, akkor igen! De mi lesz, ha mégse, ha minket fenyegetnek? Ha ellenünk fordulnak? Úgy hallottam, már udvarházakat, kastélyokat és kereskedőket is fosztogattak!

Báthory: - Hát igen, ez van, ha nem kapnak zsoldot és ellátmányt. Bakócz uram persze erről nem gondoskodott. Talán tőlünk várta volna, hogy megint, hadiadót fizessünk?

Csáky: - Szét kellene kergetni ezt a rongyos sereget, mielőtt még nagyobb baj nem lesz belőle!

Báthory: - Mivel nem támogattuk őket, az a Lőrinc pap, az a ferences barát, igen nagy hangon kiált kígyót, békát a nemességre, azt, hogy törökbarát árulók vagyunk!

Csáky: - Az a megátalkodott, még jó királyunkat, Ulászlót is árulónak nevezte. Ez már felségsértés!

Egy katona jön a hírral: - Báthory István ispán úrnak és Csáky Miklós püspök úrnak alázatosan jelentem, Dózsa György seregének előőrse átkelt a Maroson, és ide tart, Apátfalva felé!

Báthory: - Na, ezt már nem hagyhatjuk! Riadó a seregeknek! Itt nem fognak fosztogatni! *(felugrik, az asztalra csap)* – Fegyverbe! Alarm!

Csáky: - Az én seregem is itt van a közelben. Figyelj jól katoná!
Fuss rögtön Csanádra, hogy a seregem tüstént induljon
Apátfalvára! *(Színpad elsötétül, elfordul)*

2. felvonás, 4. jelenet.

Kijelzőn:

Esztergom 1514.

Bakócz Tamás érsek dolgozószobája

(Megint, Bakócz Tamás Esztergomi érsek dolgozó szobájában vagyunk. Az érsek az asztalnál ül, olvas. Egy hírnök jön futva.)

Hírnök: - Érsek úr! Dózsa keresztesei fosztogatják a falvakat, uradalmakat dúlnak fel, kereskedőket fosztogatnak! *(hírnök hajlongva távozik)*

Másik hírnök jön: - Érsek úr! Dózsa György keresztesei összecsaptak Báthory István temesvári ispán úr és Csáky Miklós csanádi püspök úr seregével!

Bakócz: - Hol történt? Mi történt?

Második hírnök: - A keresztések, a Kőrös-közből elindultak a Maros felé és Apátfalvánál átkeltek a Maroson Csanád felé. Csáky Miklós, csanádi püspök úr serege balról, Báthory István, temesvári ispán úr serege pedig jobbról támadt Dózsa parasztjaira. Majd egy óráig tartott a heves harc. Sokan meghaltak. Végül Dózsa keresztesei megfutamodtak, visszahúzódtak a gázló felé és végül a seregük maradéka is visszavonult!

Bakócz: - Várj! Levelet küldök Dózsa Györgynek. *(csenget)*

Lakáj *(hajlongva bejön)*: - Parancsol, érsek úr?

Bakócz: - Küldd nyomban az írnokot! *(Iakáj hajlongva kifut.)*

Írnok *(jön, tollal, papírral és leül az írnoki kisasztalhoz):* - Parancsol érsek úr?

Bakócz: - Írd! Dózsa Györgynek, a keresztes vitézek főparancsnokának! Dózsa György uram, elképedve hallom az Önről, és a toborzott keresztes hadakról kapott híreket. A seregeket a török ellen toboroztuk és nem azért, hogy itthon kúriákat és kastélyokat dúljanak fel, és kereskedőket fosztogassanak. Levelem kézhezvételével azonnal oszlassa szét az összegyűlt sereget, a fegyverek halomba tétessenek, és minden paraszt azonnal menjen haza, és jelentkezzen uránál, valamint a helyi szolgabírónál. Akik ezt megteszik, azok mentesülnek az eddig elkövetett bűneik alól, és kegyelmet kapnak, azonban akik ellenszegülnek, azok semmi jót ne várjanak! **Az engedetlenség, kíméletlenül megtoroltatik!** Kelt, mint fenn, az úr 1514-es esztendejében. Aláírás, Bakócz Tamás Esztergomi Érsek.

Írnok: *(átnyújtja a levelet az érseknek, az lepecsételi és visszaadja)*

Bakócz *(odaadja a levelet a második futárnak):* - Vidd ezt a levelet Dózsa György főparancsnok úrnak, Gyulára.

(Futár és az írnok elmennek. Bakócz egyedül marad.)

Bakócz *(az imazsámolyára térdel, és fennhangon imádkozik)* – Istenem, miért nem engedted, hogy én legyek a Pápa, pedig milyen jó esélyem volt rá! Hiába dugdostam bőkezűen a jó körmöci aranydukátokat a bíborosok zsebébe! Az első szavazáskor még 8-an rám szavaztak, de sajnos szürke füst szállt fel, a bazilika kéményéből. A szünetben az olasz bíborosok aztán összefogtak ellenem. De hát, ki tudna versenyezni a firenzei Mediciek vagyonával! Ők sokkal jobban

ki tudták tömni a bíborosok feneketlen zsebeit, és végül Giovanni di Lorenzo de' Medici-t választották meg tavaly, és az ő dicsőségére szállt fel a fehér füst. Pedig, még pap sem volt, az istenadta, csak diakónus! Egy hét alatt szentelték pappá, majd nevezték ki püspökké, végül X. Leó néven pápává avatták. Ó istenem, mennyi pénzbe kerülhetett egy ilyen villámgyors karrier! Persze, első dolga volt, hogy engem eltávolítson Rómából! Most is, őmiatta kerültem ilyen helyzetbe. Ó istenem mutass utat, mit tegyek?

Újabb hírnök jön: - Érsek úr! Nagy baj történt!

Bakócz: - Beszélj fiam! Hol, és mi történt?

Hírnök: - Az apátfalvi csata után, Báthory István temesvári ispán és Csáky Miklós csanádi püspök úr a seregeikkel, és más nemesekkel Nagylakra vonultak. Ott ünnepelték az apátfalvi diadalt. Dózsa parasztjai azonban, az éj leple alatt, rájuk gyújtották a kastélyt. Onnan még sikerült kimenekülniük! Aztán a Csanád és Nagylak közti síkon, megint összecsapott a két sereg. Báthory nemesekből álló lovassága már majdnem a maga javára döntötte a csatát, amikor Dózsa kaszás parasztjai ellentámadásba lendültek. Ekkor Báthory ágyútűzet zúdított a parasztokra, megtizedelte azok sorait, és a hadiszerecsét, megint saját oldalára állította. Már-már úgy látszott, biztos a győzelem, mikor a menekülő parasztokat üldöző seregre, oldalról lecsapott a Dózsa Gergely és Lőrinc pap által vezetett jobb és balszárnny. Sok nemeset elfogtak, köztük Csáky Miklós püspököt, Ravazdy Péter alispánt, Telegdy István kincstartót, Dóczy Györgyöt, Orros Andrást és még több környékbeli földesurat és nemesembert, és kíméletlenül karóba húzták őket!

Bakócz: - És Báthory uram? Vele mi lett?

Hírnök: - Báthory István temesvári ispán úrnak sikerült elmenekülnie.

Bakócz *(összetörten, magába roskad a hírek hallatán)*: - Ó Istenem mi jöhet még?

(Színpad elsötétül, fordul.)

Kijelzőn:

Dózsa György féle parasztfelkelés 1514. április – július

Dózsa György kivégzése

2. felvonás, 5. jelenet.

(Megint a tábortűz mellett vagyunk.)

Zsoldos: - Hát ez lett, a török elleni keresztes hadjáratból. Először, Dózsa seregében voltam, zsoldot ígért, és azt, hogy a török ellen megyünk! Aztán a parasztok elkezdtek fosztogatni. Mivel nem volt zsold, nem volt mit enni, ezért mi is velük tartottunk. Aztán láttam, nem lesz ennek jó vége, és hallottam, hogy Szapolyai János, erdélyi vajda sereget gyűjt Dózsa ellen, és zsoldosokat keres. Hát egy szép, nyári estén, pár régi bajtársammal együtt leléptünk, és áttáltunk a vajda seregébe. Ő legalább fizetett. Aztán Temesvárnál, nagy csatában, le is győztük Dózsa parasztjait. Rettenetes volt a kivégzése. Fejére tüzes koronát tettek, majd felnégyelték és a darabjait külön-külön karóba húzták. Így vették el a kedvét a parasztoknak a további lázadástól.

Pásztor: - Majd ezután, két év múlva, 1516-ban mikor Ulászló meghalt, fia, II. Lajos, még csak 10 éves, amikor fejére teszik a koronát. Nagyon okos fiú volt, de a benne lévő nagy reményeink mind szertefoszlottak, amikor szegény, 20 évesen, Mohácsnál, a Csele patakba fulladt. És megint itt maradtunk király nélkül, nyakunkon a törökkel. Kezdődött a marakodás a pártoskodás, a széthúzás megint előről.

Kijelzőn: a felirat akkor jelenik meg, amikor a Csele patak szó elhangzik

Mohácsi vész 1526. augusztus 29.

II. Lajos 20 évesen meghal

Pásztor *(kis idő múlva folytatja)*: - Pedig nem kellett volna, hogy így legyen! Szulejmán békeköveteket küldött II. Lajos

királyhoz, és csak szabad átvonulást kért Bécs felé, mivel szövetséget kötött a franciákkal, és csak a Habsburgok ellen akart vonulni. Még be sem kellett volna hódolni a töröknek. De Lajos, gőgösen a török követeket börtönbe vetette. Azt remélte, hogy a sógora, Ferdinánd osztrák főherceg, majd segítségére lesz, hiszen ellenállásunkkal őt védtük meg a töröktől. De cserben hagytak minket, se pénzt, se katonát nem küldtek. Feláldoztak minket. Bezzeg, mihelyt a török visszavonult, Ferdinánd egyből megjelent a csapataival, de nem segíteni jött, nem a törököt kergette, hanem a magyar koronáért jött. Nem akarta ő a magyarokat segíteni, csak a halott sógorának a koronája kellett neki!

Táltos: --- Bizony sokszor védtük, és még sokszor fogjuk védeni Európát, kitől segítséget nem, csak kritikát és ármányt kapunk! -- Életünket, vérünket ontjuk érte, veszítjük javainkat, melyért, se köszönetet, se hálát nem kapunk, hűségünk nem lesz viszonzva.

(Megint jön valaki, ruhája alapján török janicsár, karddal, pajzsral, dárdával.)

Janicsár: - Szálem alejkum! Béke veletek!

(A zsoldos felpattan, kardjához kap, a szerzetes félrehúzódik, készül a futásra. A sámán és a pásztor nyugodtan ül.)

Pásztor: - Alejkum szalam! Isten hozott, ha tényleg békével jöttél!

Janicsár: - Ne féljete, egyedül vagyok, és mint mondtam, békével jöttem!

Pásztor: - Milyen szépen beszéled a nehéz magyar nyelvünket!

Janicsár: - Előbb beszéltem a magyart, mint a törököt. Pici gyermekként kerültem Konstantinápolyba, fogolyként, a nagy szultánunk janicsár iskolájába.

Pásztor: - Ej, hát mi lett belőled, hova lett ereidből a magyar vér? Miért harcolsz ellenünk?

Janicsár: - Mert erre neveltek. Hitemet, kenyeremet, rabságból szabadulásomat, a szultántól kaptam. Ha jól szolgálom, érte élek és halok, jutalmam, hogy a paradicsomba kerülök.

Táltos: --- Sok gyermekünk fog még idegen honba kerülni. --- Lesz, kit visznek, --- lesz, ki elmenekül a nyomor vagy a megtorlás elől, --- és olyan is lesz, ki magától megy idegenbe, szerencsét próbálni. --- **Nemzetünknek mindegyik, nagy veszteség.** --- Ki szemünk fénye volt, kit óvtunk, neveltünk, --- és rájuk bíztuk volna a jövőt, itt hagynak bennünket, --- és elmennek idegeneket szolgálni. --- Anyáknak, apáknak idős korukra támaszként, csak a bot marad, sírjaikat nem gondozza senki.

(Megint kis csönd üli meg a színpadot, időt hagyva a közönségnek, hogy jól megértse a hallottakat.)

Zsoldos *(a janicsárnak mondja)*: - Sok jó magyar vér folyt el, amikor a félhold és a holló összezsapott! Raboljátok, fosztogatjátok az országunkat!

Janicsár: - Kifosztottátok azt már tenmagatok! Egy helyett, két királyt választottatok, akik egymásnak feszülve, tovább pusztították a magyart. Segítségül, minket hívott Szapolyai János, önnön magatok ellen.

Kijelzőn:

Zsoldos: - Ez sajnos igaz, így volt. Én is ott harcoltam Ferdinánd seregében, mikor 10000 társammal Tokajnál megkergettük Szapolyait. (Nevetve) Egész Lengyelorszáig futott. Aztán meg Isztambulba a törökhöz, hogy ránk hozza a portát! Mi harcoltunk volna a törökkel is, de hát Ferdinándnak elfogyott a pénze, és mert nem kaptunk zsoldot, így átálltunk ismét Szapolyai seregébe.

Janicsár: - Hát ezért nem volt ellenállás sehol? Jöttünk, ahogy Szapolyai kérte, elmentünk egész Budáig, de sehol senki ellen nem állt! A szegényeken és zsidókon kívül senki sem maradt Pesten és Budán. Vagyonaát ingóságait hátrahagyva, ki tehette messzire futott. A zsidók, magukon halotti lepellel dicsőséges szultánunk elé borultak, és a porban, életükért könyörögtek. Alázatos könyörgésüket a nagy Szulejmán meghallgatta, személyükre és vagyonukra kegyelmet kaptak, és hajókon őket a szultán Törökországba küldte. Pest városát felgyújtottuk, Buda várát kifosztottuk, kincseit hajóra raktuk, majd szeptember végén, a hadiidény lejártával az egész sereg hazatért Isztambulba.

Táltos: --- És hányszor lesz még, hogy pártokra szakadva, --- magyar-magyarra acsarkodva, --- idegeneket hív be önnön

maga ellen, kik nevetve, igába szorítják minden magyarok fejét. --- Szép magyar nyelvünk helyett, idegenek nyelvét kell tanulnunk --- és lesz, hogy elnyomóinkat felszabadítóknak kell mondanunk. --- A félhold uralma tart legtovább, --- de nyögjük majd a kétfejű sast --- és a medve uralmát. --- És mikor már azt hisszük, újra szabadok vagyunk, akkor jön a pénz hatalma, és az uzsorás lesz az úr, --- de ide száll majd, a galambnak álcázott karvaly és a kánya is. --- De nagyon vigyázzatok, a kost áldozó két fiának harcába, bele ne avatkozzatok --- és a hét tevé országotokba, be ne engedjétek!

Szerzetes: - Hanem te katona, neked aztán se hited, se becsületed! Szolgálsz te szinte mindegyik seregben. Ha kettő lenne belőled, pénzért, talán még saját magad ellen is hadakoznál!

Zsoldos: - Nekem nincs másom, csak a kardom. Egy zsoldosnak nagy luxus a becsület. Nem elvekért, pénzért harcolok.

Szerzetes: - Meglásd, elkárhozol, és a pokol tüzére jutsz!

Zsoldos *(főlényesen kioktató hangon)*: - Nem félek én attól! Harcoltam én a Pápa seregében is, zsoldjából vettem magamnak búcsúcédulákat, amellyel, Leó pápa előre megbocsátotta eddigi, sőt, még ez utáni, még el sem követett bűneimet is.

Janicsár: - Ha a Szultán megfizetne, harcolhatnánk akár egy seregben!

Zsoldos *(kicsit elgondolkodik a lehetőségen)*: - Hát, ha jól megfizetne!

Szerzetes: - Lelketlen ember vagy katona! Céduláid nem fognak megmenteni! Elkárhozol, és a pokolra jutsz! Se hazád, se becsületed, se hited nem lesz soha, amit pénzért el ne árulnál!

Táltos: --- A pénz, és hatalom, --- eszköz, --- és nem cél! --- Érte gyilkolni, istennek nem tetsző dolog. --- Szeretetet, megbocsátást, --- pénzért nem kapsz. --- Az ember becsület, és emberség

nélkül, nem ember. --- Eredendően senki nem születik bűnösnek, csak ha helytelenül cselekszik, válik azzá. --- Az apák bűnei, nem szállnak gyermekeik fejére. --- Mindenki a maga életéért felel. --- Nem szabad hagynunk, hogy a Káinok, megöljék, az Ábeleket, hogy a Romuluszok, elpusztítsák a Rémuszokat. -- Ha testvér-testvért gyilkol, attól egyre mélyebbre süllyedünk. --- Pedig a cél az, hogy egymást emelve, egyre feljebb és feljebb emelkedjünk. --- Azért születünk, hogy minél többet adjunk egymásnak. --- Aki a legtöbbet tudja adni, az a leggazdagabb. --- Aki csak magának gyűjt, kapar, az koldusszegény és megvetett marad. Aranya csillogásával ideig-óráig megtéveszthet másokat, de mihelyt kapzsisága, csalfasága napvilágra jut, akkor tőle, minden igaz ember szörnyülködve és megvetéssel fordul el.

Janicsár: - Bármit mondasz Szultánom, a nagy Szulejmán népet hódít, birodalmat épít, Allah akaratából és annak dicsőségére. Nagy hatalmának híre van, kincse temérdek. Allahért harcolni nagy dicsőség, érte élek, és ha érte halok, a paradicsomba kerülök. Muszlimként tanúsítom, hogy nincs más jogosan imádható isten, csakis Allah, és Mohammed az Ő Próféta, egészen a Végítélet Napjáig. Mohammed próféta-sága kötelez bennünket, muszlimokat arra, hogy példaadó életét vegyük alapul sajátunk mintájának.

Szerzetes: - És mondd, Mohamed hány embert ölt meg a szeretet nevében?

Janicsár: - Mohamed, a hitünk szerint, közvetlen leszármazottja Ábrahám prófétának, a három világvallás ősatyjának, elsőszülött fián, Izmaelen keresztül. Hira hegyének barlangjában jelent meg előtte Gábriel arkangyal és Mohamed, az Ő szavait írta le 20 éven keresztül. Így született meg a szent könyv, a Korán. Mohamed, harcolt a hitéért a

hitetlenekkel. Példát mutatva minden muszlimnak. Harcolt a pogányokkal, és elkergette őket Kába szent követől.

Táltos: --- Judaizmus kereszténység és az iszlám, fájának gyökere azonos. --- Egy törzsön, három ág, a három próféta. - -- Először, Mózesrel nőtt ki, Júda ága, - majd több, mint ezer év után Krisztussal nőtt, a keresztény ág, - végül Krisztus után 600 évvel, Mohameddel, a muszlim ága. --- Ugyanaz az isten, - -- csak más névvel, --- és más prófétákkal. --- Az új prófétákban, a régié hívei nem hisznek. --- Az új próféták, bár tisztelik, és el nem vetik a régi prófétákat, de mindenik csak a maga igazát hiszi, és hirdeti, és mi nem egyezik övével, azt tévelygésnek, hitetlennek mondja. --- Majd a kereszténység és muszlim ág további ágakra fakad. --- Mindegyik gyökerében ott a szeretetet és megbocsájtás, de a hit nevében annyi gonoszságot követtek el, s fognak még elkövetni egymás ellen, amelyekre a valóban istentelen ateisták sem képesek. --- Mindegyik dogmákat hirdet, mitől eltérni nem lehet.--- **De hol van a kételkedés, az újítás, a haladás szelleme, ami előre visz.** --- **Keretek közé szorítva, csak egyhelyben topogunk. Egyre feljebb és feljebb csak úgy jutunk, ha szárnyaink nincsenek levágva. Az igazi szabadság az, ha nem más mondja meg, mi jó nekünk. Ha nemcsak tetteink, de gondolataink is szabadok. Korlát csak az, hogy szabadságoddal másnak ne árts, ne mások ellen, hanem másokért tegyél, s legyél szabad!**

Zsoldos: - Hát igen, ez lenne az aranykor, hova nem jutunk soha, mert az ember ragadozó, ember- embernek farkasa. Jöhetnek próféták, igazak és hamisak, katona mindig kell, mert ki ellenük van, azt csak a kard győzi meg. **Az erős mindig hatalomra vágyik, mert az mámorító, és nagy birodalomról álmodik.** És amíg ez így lesz, addig szükség van a kardomra,

mert mindig lesz, ki ennek ellen áll. És aki többet fizet, én annak az oldalán harcolok.

Táltos: - Sok, feleslegesen kiontott vér. --- **Eddig még minden birodalom szétesett, és nem maradt más utána, mint, mámor után a fejfájás, és álom után, a keserű ébredés.**

(Kis szünet, nem szól senki, majd a csendet a szerzetes töri meg.)

Szerzetes: - Jézus nem emelt kardot senkire. Ő azért jött közénk, hogy szabadítónk legyen. Magára vette bűneinket, hogy bűnbánatot tartsunk, bűnbocsánatot nyerjünk, és visszavezessen minket Mennyei Atyánkhoz az örök életbe.

Zsoldos: - Ő valóban nem, de hívei és papjai, keresztes háborúkat hirdetnek a szentföld ellen, ahol a keresztes vitézek bokáig vérben állva, karddal hirdetnek bűnbocsánatot! Máshol, a hit nevében égették máglyán a boszorkányokat, meg ilyen táltosokat is *(rámutat a táltosra)*, majd később, saját hittestvéreiket is, kiket eretnekeknek mondanak, mert néhány dogmán változtatni mertek. Én legalább nem bújok semmi és senki mögé. Kardomat megveheti bárki. Az igaz hitért is harcolok, de akár ellene is, ha arannyal fizetnek érte.

Szerzetes: - Az úr színe előtt minden életért számot kell adnod, ami a kezedhez tapad!

Zsoldos *(erélyesen, kioktató hangon)*: - Majd meggyóonom neked előtte, és a kiszabott penitenciát bevégezve meg kell, hogy bocsáss nekem!

Szerzetes *(undorral elfordul a zsoldostól)*: - Ó Istenem, add, hogy meg tudjak bocsájtani neki! Ennél a zsoldosnál még a török is jobb ember, bár neki is, nagyon nehezemre esik megbocsájtani!

Táltos: --- Ha minden megbocsájtatik, a gonoszt, vissza nem riasztja semmi. Újra és újra, újabb bűnt fog elkövetni. --- Aki hibázik, és belátja, megbánja, annak is jár a büntetés, de vele együtt jár a kegyelem. --- De ki tudva tudja, hogy amit tesz az helytelen, és hibáját belátni, azt megbánni képtelen, az csak a kemény, megtorlásból tanul.

(A tábortűz kialszik, kezd felkelni a nap. ---- Zárszavak)

Pásztor *(feláll és a közönség felé fordulva mondja)*: - Sok évet leéltem, láttam sok bűnt, bűnöst és sok ártatlant, akik helyettük bűnhődtek. Az én nagy bűnöm, hogy ezt hagytam tettek, és szó nélkül. Kis féreg voltam a porban, a hatalmasok között, kit bármikor eltaposnak. Írnok, ki mindent hall és lát, és ha véleménye van, és még élni akar, hát jobban teszi, ha bölcsen hallgat róla. *(Mozdulatlan marad)*

Zsoldos *(feláll és a közönség felé fordulva mondja)*: - Utam véget ért. Sok csatát vívtam, sok vért és életet kioltottam, mind ezért, sok-sok aranyat kaptam. Pénzem, és erőm elfogyott, kardomat eszi a rozsdá, remélem csak, hogy valahol, valaki, nekem megbocsájt, és a sok harc után, békével mehetek az örök nyugalomba. *(Mozdulatlan marad)*

Szerzetes *(feláll és a közönség felé fordulva mondja)*: - Elhagytam családom, vagyonom, még a nevemet is. Istent szolgáltam egész életemben. Kolduló barátként jártam köztetek. Tanultam és hirdettem Krisztus szent ígését, térítettem kit lehetett és próbáltam azt is, ki ennek ellenállt. Sokat éheztem, fáztam,

nyomorogtam, boldog, majd csak a másvilágon, mennyei atyám mellett leszek. *(Mozdulatlan marad)*

Janicsár: - Öntudatlan gyermekként, magyarnak születtem, és most ellenük harcolok. A szavakra még emlékszem, de arcokra, helyekre nem. A török rabolt el, nevelt fel, öntudatomra ott eszméltem, és most már törökül álmodom. --- Mint gyökérét vesztett fa, dárdámra támaszkodva ingadozom a csaták szelében. **Hontalan vagyok, -- se magyar, se török – se szívébe, se házába, -- be nem fogad.** --- Remény csak egy maradt, ha csatában hősként halok, a paradicsomban megylem az örök nyugalomra, és talán hazámat is. *(Mozdulatlan marad)*

Táltos *(feláll, bejön középre, karját felemeli, a színpad keleti sarokból rá világító, a napot szimbolizáló reflektor felé):*

--- Ragyogj ránk fényes nap, - és álld meg a magyart, - nyújts feléje védő kart, mert küldetése van!

--- Régi büszkeségét, hitét, országát, sőt, még dicső múltját is, oly sokan el akarják venni.

--- Add, hogy legyen erőnk az igazságot mindig kimondani, akkor is, ha mások félnek, vagy nem akarják elmondani, sőt, hallani sem azt!

--- Add, hogy se csizmákon, se dolmányunkon, se becsületünkön, sose legyen folt!

--- Add, hogy a kard helyett a szeretet, az erőszak helyett az értelem, az ellentét helyett a megértés és a türelem mutassa az utat, --- és a pártoskodás helyett végre, összefogjunk!

----- És akkor,
----- a Magyar név megint szép lesz,
----- méltó,
----- régi nagy híréhez!

**----- És add, hogy a többi népet is, testvérként, magunkkal
emeljük!**